

Odpad, nebo sběratelský artefakt?

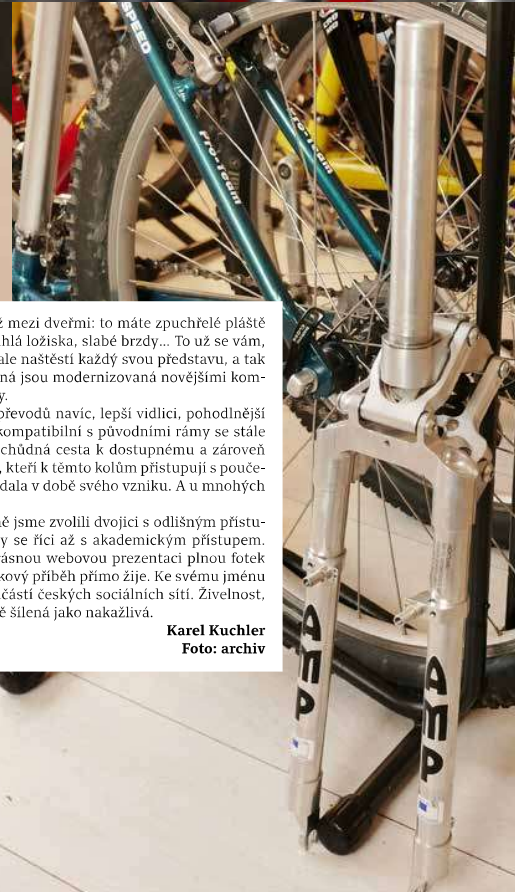
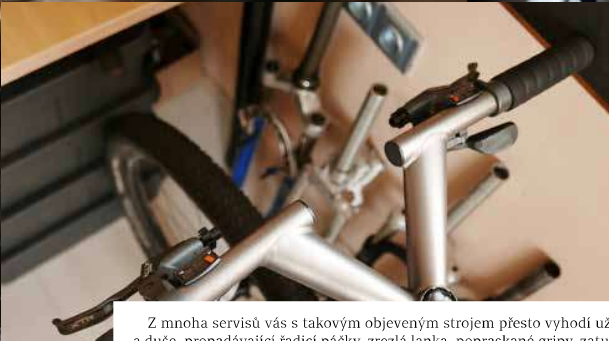
Když v nejtemnějším koutě půdy narazíte na svého zaprášeného porevolučního bika, vybaví se vám určitě spousta vzpomínek a příběhů. Někdo se na chvíli zastaví, pousměje a pak kolo odveze do sběrného dvora, většina cyklistů ale pocítí příliš intimní pouto na to, aby se těch pár kilogramů železa takhle snadno zbavila. Kola z období českého boomeru mountainbikingu mají silné charisma.

Z mnoha servisů vás s takovým objeveným strojem přesto vyhodí už mezi dveřmi: to máte zpuchřelé pláště a duše, propadávající řadicí páčky, zrezlá lanka, popraskané gripy, zatuhlá ložiska, slabé brzdy... To už se vám, paní nebo pane, nevyplatí dávat dohromady. O tom, co se vyplatí, má ale naštěstí každý svou představu, a tak spousta těchto kol díkybohu pořád jezdí. Některá v původním stavu, jiná jsou modernizovaná novějšími komponenty, které nahradily díly, co víc než dvě dekády provozu nevydržely.

Mnoho majitelů si takhle kola také nechalo předělat, aby získali pár převodů navíc, lepší vidlice, pohodlnější posed, aby se zkrátka přiblížili modernímu pojetí biku. Komponenty kompatibilní s původními rámy se stále vyrábí (byť často v základní kvalitě), a tak je modernizace relativně schůdná cesta k dostupnému a zároveň funkčnímu stroji. Oproti tomu ale existuje stále větší skupina fanoušků, kteří k těmto kolům přistupují s poutavým pohledem. Snaží se dávat je dohromady s ohledem na to, jak vypadala v době svého vzniku. A u mnohých přerostlo listování starými katalogy v životní vášni.

Za dvěma takovými nadšenci jsme se vypravili pro rozhovor. Záměrně jsme zvolili dvojici s odlišným přístupem. Liberecký Lukáš Jolík svou sbírku rozšiřuje systematicky, dalo by se říci až s akademickým přístupem. Jeho hlavní obživou je marketing, takže také pro svá kola připravil krásnou webovou prezentaci plnou fotek a příběhů. To pro Mirku Košťátku nejsou kola jen zdrojem příběhů, on takový příběh přímo žije. Ke svému jménu už před lety připojil přezdívku Bikemaniac, která se stala nedílnou součástí českých sociálních sítí. Živelnost, se kterou se zajímá nejen o ocelová kola, ale o celou cyklistiku, je stejně šilená jako nakažlivá.

Karel Kuchler
Foto: archiv

Dobově korektní sběratel

Bylo to někdy během jarního lockdownu, když mě Zdeněk Formánek, adoptivní otec všech milovníků železného šrotu a spoluzakladatel facebookové skupiny Urbanvelo Unlimited, upozornil na Lukáše Jokla. Důvodem byla stavba titanového Morati HC 1.3, jejíž součástí byl i adaptér kotoučové brzdy na přední vidlici řešený zakázkově nejprve 3D tiskem a poté CNC obráběním. „To by mohlo čtenáře Vela zajímat, ne?“ psal mi.

To těžko, pomyslel jsem si. Za okamžik mi ale došlo, že velmi zajímavé téma představují lidé, kteří adaptér ke dvacet let staré vidlici za pozoruhodný považují. A tak jsem se Lukášovi přece jen ozval. Ne kvůli Moratce, kterou stavi pro kamaráda, ne kvůli jinému kolu z jeho sbírky, ale kvůli sondě do sběratelovy duše.

Lukáši, představil jsem tě správně? Jsi sběratel, nebo by ses definoval jinak?

„Kola sbírám, zároveň je ale chci vždy dostat do technicky bezvadného stavu a čas od času se na nich projet. To je pro mě zásadní. Nemám je jenom zaparkovaná doma ve stojanech. Proti jsi třeba na Authorech neviděl ta typická vyšívaná sedla – jsou hrozně nepohodlná, tak na ježdění používám jiná. I kdybych měl sebelepší nabídku na kulturní kousek, odmítl bych, kdyby nebyl v moji velikosti.“

Co tě pohání? Nostalgie?

„Některá kamarádi škodolibě tvrdí, že si tím hlavně konzervuju mláď. Pro mě je to kreativní využití a odpočinek v jednom. Pracuji hlavou, takže mě baví zalézt do dílny a dělat rukama. A co si budeme povídat, devadesátková kola jsou pořád ještě jednoduchá, takže k tomu nic moc nepotřebuješ.“

Projevuje se tvoje zálibe v 90. letech ještě jinak?

„Mám obecně rád staré hezké věci, nosím třeba Primky po dědovi. Vidím v tom určitou hodnotu. A čím dál víc mě baví téma re-use, dávání druhého života vyřazeným věcem. V mém případě starým kolům, jak to dělají třeba kluci v Bajkazylu.“

Kdy se u tebe tahle ocelová úchylka projevila?

„V roce 2008 jsem si ve Velu přečetl článek „Někdo to rád ocelové“ od vašeho bývalého kolegy Jardy Nováka, a to mě postupně nahodlalo pořídit si ocelové kolo. K tomu ale došlo až mnohem později, v roce 2018, kdy jsem koupil první Author Sector. A pak už se to vezlo. Děti povyrostly a zas bylo trošku víc času.“

Začal jsi tedy relativně nedávno.

„Ale díky koruně jsem na to měl dost prostoru. Seděl jsem doma a prolézal online bazary.“

Pátráš jen v Česku nebo i v zahraničí?

„Hodně se koukám do Německa. Německý trh je mnohem větší a já ho mám v Liberci prakticky za humny. Možná to tam taky zajímá víc lidí. Dokonce jsem si zařídil i německou schránku – službu, která mi balíky přeposílá domů.“

Za pouhé tři roky jsi toho shromáždil celkem dost...

„Limitem je vždycky prostor, a ten mi zatím stačí. Až ho naplním, budu přemýšlet, co bude dál. Asi mi to ale nedá. Ted jsem si dal předsevzetí, že budu kola spíš dodávat. Mám pár rámu, na které bych chtěl sehnat komponenty. Když počítám kola i rámy, je to asi šestnáct kusů.“

Bude z toho jednou muzeum?

„To si teď nedokážu představit. Ale nikdy neřikej nikdy. Hlavně je otázka, jestli by o to lidé měli zájem.“

Kolik je vlastně lidí, které to zajímá?

„Kamarád z Prahy, sběratel jako já, říká, že zná dvacet třicet kluků, kteří se tomu víc věnují. U nás na severu bys je počítal na prstech jedné ruky. Pak je spousta těch, kteří si koupí jedno dvě kola z nostalgie. Asi to funguje tak, že si postupně k biku koupili silničku, pak třeba gravela a teď si pořizují kola z devadesátek, kdy s cyklistikou začínali. Několik takových má rám nebo součástky ode mě.“

Kola tedy nejen shromažďuješ, ale také prodáváš dál?

„Prodávám spíš části, které se mi nehodí. Před časem jsem třeba kvůli vzácné MTB sadě Campagnolo Record OR koupil Hercules California Star. Odstrojený rám chci nabídnout dál, i když jsem s tím pořad na rozpacích. Koupit takhle kompletní kolo, buď do sbírky, nebo kvůli součástkám, se většinou vyplatí nejvíc. V tom druhém případě říkáme, že je kolo dárcé. Součástky pak putují na kulturnější rám, na který se hodí. Samostatné díly kupuje většinou jen v případě, že opravdu chybí. Tehdy za ně dáš i víc peněz. Dochází i k výměně mezi kamarády-sběrateli, což je fajn a šetří to čas strávený na bazarech.“

Existují lidé, které renovace starých kol živí nebo si tím přivydělávají. Je to lukrativní byznys?

„Posledních pár měsíců se tomu snažím přijít na kloub. Točit stará kola a součástky může být příjemný přivýdělek, ale kolik můžeš dostat? Sedm osm tisíc za trochu lepší kolo? A když si spočítáš, kolik času na tom strávíš... Musel bys cilit výš, prodávat jedinečné kusy, ale pořád to je podle mě spíš koníček, maximálně ten přivýdělek.“

V tvém případě o výdělku asi vůbec mluvit nejde.

„Na začátku jsem to počítal, ale pak jsem toho radši nechal. Stane se, že na bazaru objevím zajímavé kolo třeba za tisícovku, nechám si z něj pár komponentů a zbytek v podstatě za stejnou cenu prodám. Pak ale vykrvácím někde jinde. Většinou je to spíš o kontaktu s lidmi a možnosti udělat někomu radost. Když prodávám na bazaru představec za stovku, nedává to vlastně

DT SWISS

Paprsky byly prvním z produktů značky DT Swiss. Od té doby naše produkty neustále zdokonalujeme pro co nejužší, nejpevnější a nejlehčí výplet. V nabídce naleznete široký výběr paprsků dle disciplín a požadavků na výsledné vlastnosti výpletů. V Bottico pro vás umíme vyrobit také zakázkové délky paprsků již od 1ks. Všechny paprsky jsou dostupné ve standardním zahnutém provedení nebo v přímém provedení Straightpull. K paprskům nabízíme také velký výběr niplů, od klasických až po speciální Squorx niple s patentovanou technologií ProLock pro pevné a neměnné utažení. K dispozici jsou varianty mosazné nebo hliníkové, popř. různé barevné kombinace. To nejlepší pro vaše kola naleznete u DT Swiss!

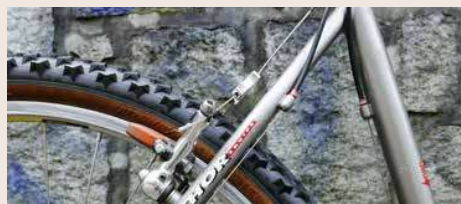
Naši ELITE dealři:

Cyklo Benda / bemi-cycling.cz
Cycology Bike shop / cycology.cz
BikeInvest / bikeinvest.cz
BikePart / bikepart.cz

VÝBĚR Z GARÁŽE

Jako ukázkové kolo jsem vybral Author Sector z roku 1996. Je to můj první veterán a vlastně i úplně první Sector – katalog Authora z roku 1995 se nesl ve znamení názvů odvozených od jednotlivých států USA, já měl Texas, ségra Alasku. Modely Sector, Vision nebo Versus se pak objevily právě v šestadevadesátém. Sector jako ocelový vrchol nabídky ještě není z trubek Ritchey Nitanium, ty byly použity až na ikonickém žlutém ročníku 1999. Má ale typické patky Ritchey s vyraženým TR. Chybí katalogová elastomerová vidlice Quadra. V mém podání ji nahradil vzduchový Mag 21, který je funkčnější. Oproti katalogové specifikaci je to ústupek, ale dobově to sedí perfektně. Vidlice má opěrku bovdenou na cantilevery, což odpovídá. Sedídit tyhle brzdy je porod, ale výkon mají se spalky Kool Stop velmi slušný. A na rám na cantilevery prostě cantilevery patří, o tom se nediskutuje. Původní je mix Shimano LX/XT i zapletená kola s ráčky Mavic. Chybí Gripshift. Byl jsem vždy příznivec páček. Z dalších komponentů zaujme ještě masivní představec, esence doby.

smysl – musím ho nafotit, napsat inzerát, vykomunikovat s kupcem, zabalit, odnést na poštu. Větší radost mám z toho, že ten díl bude zase jezdit. *

Čím konkrétně je tvoje sbírka ohraničená?

„Dal jsem si za cíl postavit sbírku českých horských kol, protože je to naše historie a moje mládí. A k tomu mám americké a kanadské značky, které mě baví. Silničky jsem si zakázal, to už by toho bylo moc. Zaměřuji se na 90. léta. Dají se sbírat i starší biky, ale to už je složitější – je jich málo, jsou dražší a hůř se na ně shání díly. Bud musíš mít peníze, nebo kontakty. Ale třeba k tomu časem dospějí.“

Jak moc se při rekonstrukci kola držíš původní předlohy? Jsi puritán, který musí mít věc přesně ve výrobní specifikaci?

„Snažím se, aby byla většina součástek dobově korektní, rám, vidlice, sada i ty drobnější díly. V zahraničí se pro to vžil pojem 'period correct'. Puritán ale nejsem. Jsou věci, které se skoro nedají sehnat, třeba pláště.“

Když už všechno posháníš a poskládáš, není ti líto vyjet?

„Jezdím na všem. Kola, co sbírám, pořád ještě nejsou tak drahá, třeba Authorů je tu pořád dost. To platí i o většině dílů. Kdybych si postavil nějakou americkou kultovku na té sadě Campagnolo a dal za rám tisíc eur, jel bych s tím jen jednou za čas obfandně na pivo na Maliník. Takové kolo ale zatím nemám.“

Co přesně znamená, že tvoje kola nejsou drahá?

„Za česká kola dávám řádově tisícovky. Mám pocit, že některé modely už v poslední době zdražily, ale pořád je to smesitelné. Až na výjimky jako třeba Morati. Tam jsou ceny o řád výše.“

S výjimkou několika takových kultů ale máš možnost pořídit špičkový závodní materiál za pár korun.

„Po nástupu kotočůvek a devětatřicetka ta kola hrozně zlevnila. Čtyři roky zpátky jsem jezdil Rocky Mountain Vertex Team na XTR, Middleburn, Hope, Tune, Thomson... Neuvěřitelná raketa. Koupil jsem ho ve stavu nového za čtvrtinu ceny, protože dvacet Neuvěřitelná raketa. Koupil jsem ho ve stavu nového za čtvrtinu ceny, protože dvacet šest palců. Majitel skoro plakal. To mimochodem dokládá, že není dobrý nápad koupit drahé kolo, zavřít ho do garáže a čekat, že získá na hodnotě.“

U automobilů to tak ale fungovat může, ne?

„Kdybych si před pár lety koupil za osmdesát tisíc slušné 'erko', dneska ho prodám za čtyřnásobek. U kol je to jinak. I když se podívám třeba na Kleiny, které byly v 90. letech extrémně drahé a dneska jsou to sběratelské ikony, stojí sotva třetinu toho, co tehdy.“

Zdrojem informací je dnes asi především internet.

„Sleduji zajímavé lidi na Instagramu, fórech, blozích... Máme o sobě přehled. Zrovna nedávno se mi ozval kolega z Olomouce, že má červenou vidlici na moje GT Karakoram, ať tam nedávám tu černou, že mi tu svoji přenechá. Zajedu si pro ni osobně a spojím příjemné s užitečným. Bavi mě osobní setkání a výměna zkušeností.“

Sháníš informace také u výrobců?

„Tam to může být složitě. Velké americké značky mají historii zpracovanou dokonale, u českých je to různé. V Authoru mi naskenovali staré katalogy, ale třeba historie Amuletu se změnou vlastníka nejspíš zmlzela úplně. V archivu prý nemají z téhle doby nic. Moc informací nenajdeš ani u závodníků. Těm bylo mnohdy jedno, čím je kolo osazené, hlavně aby jelo. Ceti jsem rozhovor s chlapíkem z USA, který stavěl Yeti na Campagnolo. Podafilo se mu sehnat rám, který sedlala Juli Furtadová! Ona vůbec ne-

ROZHOVOR 1 LUKÁŠ JOKL

tušila, jak bylo to kolo poskládané. Nakonec ho postavil podle fotky, kterou našel u jejího bývalého mechanika. Moje kola jsou našťastí většinou mainstreamová, takže podobu vidím v katalogu.“

Kdysi jsem narazil na web, kde byla kvanta starých katalogů naskenovaných po jednotlivých značkách.

„To byl asi britský Retrobike, kde je toho spousta. Takže když kupuješ kolo, u kterého si nejsi jistý ročníkem nebo osazením, můžeš si to tam ověřit. Ale na internetu je spousta různých zdrojů – třeba na Youtube série videí TPC Museum Series, kde tehdejší závodníci a další osobnosti představují svá kola. Ned Overend tam vychvaluje týmový Specialized s diskem Tioga a podobně.“

Máš ve sbírce svoje první kolo?

„Mám až první, závodácké. Táta mi v roce 1999 koupil Gary Fishera – značka tehdy změnila distributora a ve Velu vyšla inzerce na druhý nejlepší model Mt. Tam. Na tom jsem toho nejedil a odzavodil hrozně moc, třeba dlouhý Malevil, Sudety a další maratony. Několikrát jsem ho přeskldal, ale pořád ho mám.“

Jak teď vlastně jezdíš?

„Snažím se do toho zas dostat, ale z moderních kol mám jen gravel bike Ritchey. Vidíš, držím se pořád oleci.“

Devětatřicetka žádnou?

„Abych se přiznal, na té jsem ještě nesešel. Na gravelu mi nic nechybí. Nejezdím už takové vraždy. Rád bych si ale zájel zase nějaký maraton. Třeba na tom žlutém Rocky Mountainu z roku 1996. Ale Sudety to už asi nebudou, tam bych ho rozštípal.“

Poznáš mezi koly ze své sbírky rozdíl v jízdnicích vlastnostech? Zaujímá tě, jestli Author jede lépe než Amulet?

Fenix BC30 V2.0

Výkon 2200 lumenů
Dosvit 187 metrů

Extrémně výkonná cyklosvitilna s bezdrátovým ovládním

Fenix BC25R

Výkon 600 lumenů
Dosvit 106 metrů

Odolná nabíjecí cyklosvitilna s dlouhou výdrží

USB NABÍJENÍ

Fenix HM61R Amber

Výkon 1200 lumenů
Dosvit 145 metrů

Multifunkční odolná čelovka s bílým a červeným světlem

USB NABÍJENÍ